

Seletuskiri eriolukorra juhi korralduse juurde, millega kehtestatakse liikumispiirang avalikes kohtades

Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra.

Hädaolukorra seaduse § 19 lõike 1 kohaselt võib eriolukorra välja kuulutada loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks, kui hädaolukorda ei ole võimalik lahendada ilma eriolukorra ajaks ette nähtud juhtimiskorraldust või meetmeid rakendamata. Eriolukorra väljakuulutamise on tõsisemate tagajärgedega ning ulatuslikumate hädaolukordade korral lisameede, millega saab tõhustada hädaolukorra lahendamist, koondades kogu sündmuse või sündmuste ahela juhtimise ühtse juhtimise alla ning rakendades eriseadustega võrreldes lisameetmeid olukorra lahendamiseks.

Hädaolukorra seaduse § 31 lõike 3 alusel on eriolukorra juhil õigus kehtestada liikumisvabaduse piiranguid, kui see on vajalik eriolukorra väljakuulutamise põhjustanud hädaolukorra lahendamiseks. Eelnõu kohaselt kehtestatakse liikumisvabaduse piirangud, sest COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku risk on väga kõrge ja seetõttu on praeguses suure nakatunute arvuga olukorras proportsionaalne piirata täiendavalt isikute liikumist ja koosviibimist avalikes kohtades. Eelnõuga ette nähtud liikumisvabaduse piirang on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut.

Eriolukorra juhi varasemate otsustega on isikute liikumisvabadust juba piiratud, näiteks on 14. märtsi 2020. a korraldusega nr 29 kehtestatud liikumisvabaduse piirang ja viibimiskeeld avalikuks kasutamiseks mõeldud spordisaalides, jõusaalides, saunades, spaades, spordiklubides, basseinides, veekeskustes, ujulates, päevakeskustes, kasiinodes ning mänguautomaatide saalides ja laste mängutubades. Samuti on kehtestatud eriolukorra juhi 16. märtsi 2020. a korraldusega liikumisvabaduse piirang 14 kalendripäevaks isikutele, kellel lubatakse Eesti Vabariigi riigipiiril Eestisse siseneda. Nimetatud isikutel on Eestisse saabumisest 14 kalendripäeva jooksul keelatud lahkuda elukohast või püsivast viibimiskohast.

Selle korralduse kehtestamise ajaks on selgunud, et juba kehtestatud liikumisvabaduse piirangud ei ole olnud COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks piisavad. Viimastel päevadel on arstid ja teadlased asunud üha rohkem tegema elanikkonnale üleskutsesid vältida kollektiivseid koosviibimisi avalikes kohtades, isegi tänavatel. Nende mure on täiesti põhjendatud ja tuleneb reaalsest olukorrast avalikus ruumis, sest suur hulk inimesi on jäänud töölt koju ja veedavad tekkinud vaba aega avalikus ruumis, mis ei aita kaasa COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamisele. Kuigi õues liikumine on tervitatav, eiratakse hulgakesi aega koos veetes eriolukorra lahendamise üht peamist abinõu – kontaktide vältimist.

Eelnõu sisu

Eelnõu punkti 1 kohaselt nähakse hädaolukorra seaduse § 31 lõike 3 alusel ette liikumisvabaduse piirang ning keelatakse avalikus kohas viibida ja liikuda rohkem kui kahel isikul üheskoos, välja arvatud juhul, kui seda ei ole võimalik mõistlikult tagada.

Juhtumiteks, mil nimetatud piiranguid ei võimalik mõistlikult tagada, võivad olla näiteks vajadus osutada vältimatut abi (kiirabi brigaad); teha päästetöid või inimeste elukondlikuks teenindamiseks vajalikke avariitöid, kui selleks on vajalik vähemalt kolme töötajat (veeavarii, elektrikatkestus); tagada liikumisvabadus isikutele, kes ei saa liikuda teise isiku abita; vajadus osa võtta matustest või osaleda Kaitseväe ja Kaitsealiidu väljaõppel. Samuti peavad eriolukorra lahendamise seoses täitma teenistus- või tööülesandeid politseinikud, kaitsepolitseilased, Tallinna linna munitsipaalpolitseinikud, kõrgemad riigiteenijad ja eriolukorra lahendamisse vahetult panustavad ametnikud ja töötajad. Need on vaid mõned näited, kuid üldpõhimõte on, et lähtuda tuleb mõistlikkuse põhimõttest.

Lisaks nähakse eelnõu kohaselt ette liikumisvabaduse piirang, mille kohaselt siseruumides ja avalikuks kasutamiseks ette nähtud kohtades, mille all mõeldakse eelkõige kauplusi, väliseid mängu- ja spordiväljakuid, randu, promenaade, tervise- ja matkaradu, parke, ühissõidukeid, tuleb hoida teiste isikutega vähemalt kahemeetrist vahemaad. Siseruumides ei kehti kahemeetrise vahemaa piirang isikute kodudes. Kuna COVID-19 haiguse põhjustaja näol on tegemist inimeselt inimesele leviva viirusega, siis tuleb hoida teiste isikutega vähemalt kaks meetrit vahet, et takistada viiruse levikut piisknakkuse teel. Ka selle punkti juures tuleb lähtuda mõistlikkuse põhimõttest ning rakendada seda siis, kui seda on võimalik tagada. Näiteks kui kõnnitee on 1,5 m lai, siis ei sunnita kedagi sõiduteele selle piirangu pärast minema, vaid lähtuda tuleb kaugusest, mida kõnnitee laius võimaldab. Samuti juhtumid, kus näiteks meditsiinipersonal teeb operatsiooni või kolm politseinikku peavad kinni korrariikujaid.

Eelnõu punkti 2 kohaselt ei kehti punktis 1.1 sätestatud piirang koos viibivatele ja liikuvatele perekondadele.

Eelnõu punkti 3 kohaselt nähakse hädaolukorra seaduse § 24 lõike 2 alusel ette Politsei- ja Piirivalveameti ülesanne koostöös kohaliku omavalitsuse üksustega tagada korralduse punktis 1 ette nähtud liikumisvabaduse piirangu täitmine korralduses sätestatud tingimuste kohaselt.

Eelnõu punkti 4 kohaselt nähakse hädaolukorra seaduse § 24 lõike 2 alusel ette kohaliku omavalitsuse üksuste ülesanne tagada selles korralduses sätestatud liikumisvabaduse piirangust oma haldusüksuse territooriumi elanike ja ettevõtjate teavitamine.

Eelnõu punkti 5 kohaselt kehtivad korralduses nimetatud meetmed kuni selle korralduse muutmiseni ning nende vajalikkust hinnatakse hiljemalt iga kahe nädala järel.

Eelnõu punkti 6 kohaselt nähakse massiteabevahendite valdajatele ette kohustus avaldada korraldus viivitamata, muutmata kujul ja tasuta. Korralduse viivitamatu avaldamise kohustus on vajalik, et kõik puudutatud isikud oleksid teadlikud võimalikest piirangutest, mis kehtestatakse seoses käesoleva eriolukorraga.

Eelnõu punkti 7 kohaselt jõustub korraldus 25. märtsil 2020. a.

Eriolukorra meetmete nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korrakaitse seaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha suurus on hädaolukorra seaduse § 47 kohaselt 2000 eurot.

Samuti selgitatakse korralduses selle vaidlustamise võimalusi.